

Castellologica bohemica 11 / Ed. Tomáš Durdík. – Praha, 2008. – 751 s.: il. (Bohēmijas kasteloloģija, 11. sēj.)

Čehijas rietumdaļas jeb Bohēmijas viduslaiku piļu pētījumu uzplaukumu apliecina nesen iespiestais 11. sējums sērijā “*Castellologica bohemica*”, kuras sastādīšanu, rediģēšanu un regulāru iznākšanu organizē Čehijas Zinātņu akadēmijas Arheoloģijas institūta Prāgā profors Tomāšs Durdīks (*Durdík*). Atšķirībā no iepriekšējiem – ap 500 lapu pušu biežajiem sējumiem šis izdevums ir par trešdaļu apjomīgāks, parādījušies jauni autoru vārdi un aplūkoti jauni pieminekļi. 11. sējumā ievietoto rakstu autori, tāpat kā iepriekš, lielākoties ir čehu arheologi un celtniecības

arheologi, arhitekti un būvplūmnieki, vēsturnieki un mākslas vēsturnieki, muzeju un pieminekļu aizsardzības darbinieki, kā arī citu zinātņu nozaru pārstāvji, kas nodarbojas ar viduslaiku piļu un tajās atrasto materiālu izpēti. Viņu pētījumu rezultātā sagatavotie raksti galvenokārt publicēti čehu valodā, bet katram ir kopsavilkums un attēlu parakstu tulkojums vāciski.

Pirmajā nodaļā “Pētījumi” lasāmi četri apjomīgi apcerējumi: Karels Sklenāržs (*Sklenář*). “Romantisma arheoloģijas priekšstats par Bohēmijas piļu “pagānisko” sākumu”; Františeks Gabriels. “Ziemeļbohēmijas piļu torņi un klinšu pilis”; Pāvels Bolina. “Pils aizsākumi Morāvijas Tržebovas apgabalā”; Daniels Kovāržs (*Kovář*). “Rakstītās liecības par celtniecības aktivitātēm mazo valdnieku sēdekļos agrajos jaunajos laikos”.

Tradicionāli sējuma otrajā nodaļā lasāmi Eiropas citu valstu piļu pētīnieku apjomīgi raksti. Šoreiz tie ir divi vācu autora pētījumi – Tomass Kītreibers (*Kühtreiber*) un Olafs Vāgeners (*Wagener*) apkopojuši materiālus par vācvalodīgo zemju viduslaiku piļu priekšējiem nocietinājumiem. Ginters Buhingers (*Buchinger*), Pauls Mīthels (*Mitchell*), Dorisa Šēna (*Schön*), Helga Šēnfelner-Lehner (*Schönfellner-Lehner*) publicējuši monogrāfisku pētījumu par Kremšā pie Donavas 13. gs. celtu pilsētas tiesneša māju un tās būvēsturi viduslaikos, kas balstās uz divu gadu laikā sanācības darbos iegūtām jaunām atziņām. Bez tam Ladislavs Holīks (*Holík*) publicējis plašu pētījumu par ungāru rezidenču arhitektūru pārejas laikā starp gotiku un renesansi.

Sējuma trešajā nodaļā apkopoti raksti par atsevišķiem pieminekļiem, kuros notikuši īslaicīgi arheoloģiski izrakumi vai būvīzpēte, vai multidisciplināri bioarheoloģiski pētījumi, kas ietvēruši augu palieku un dzīvnieku kaulu analīzes. Vēl jāmin īsāki raksti, kas apkopoti pārējās nodaļās. Viena saucas “Militārās lietas” un ietver trīs rakstus par viduslaiku ieročiem,

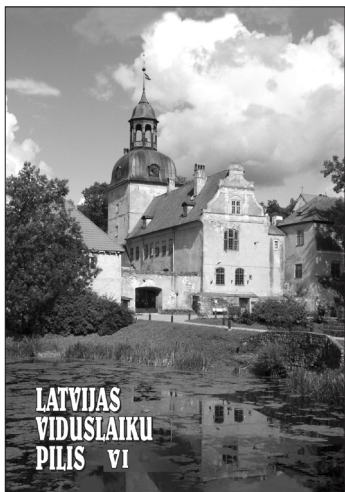

nākamajā – “Ikdienas dzīve” publicēti trīs apskati par pilīs atrastajiem krāsns podiņiem un monētām, bet beidzamajā nodaļā “Materiāli” lasāmi pieci apskati par dažādiem arheoloģiskajiem atradumiem un ikonogrāfisko avotu sniegtajām ziņām par atsevišķiem pieminekļiem. Sējumam pievienota hronika, kurā ievietoti divu čehu piļu pētnieku jubileju raksti, divi nekroloģi un viens konferences apskats.

Vēl krājumā “*Castellologica bohemica 11*” gandrīz 80 lappusēs publicēti grāmatu apskati – jaunākā informācija par beidzamajos gados Eiropas viduslaiku pilīm un jauno laiku nocietinājumiem veltīto literatūru, raksturojot 79 monogrāfiskus pētījumus un dodot īsu satura pārstāstu par gandrīz 80 rakstu krājumiem un periodisko izdevumu numuriem. Jāatzīmē, ka te iespiesti apskati arī par Latvijas izdevumiem – 2007. gadā izdoto arhitekta Gunāra Jansona monogrāfiju par Turaidas pili, Ievas Oses grāmatu par Daugavgrīvas cietoksni, Turaidas muzejrezervātā notikušās starptautiskās kastelologu konferences rakstu krājumu “*Castella Maris Baltici 8*”, ka arī 2008. gadā iznākušo avotu izdevumu “Livonijas piļu attēli no marķīza Pauluči albuma”.

Regulāri, gandrīz katru otro gadu publicētais rakstu krājums “*Castellologica bohemica*” ir nozīmīgs izdevums ne tikai Čehijas, bet arī citu valstu viduslaiku piļu pētniekiem, jo tas ne tikai iepazīstina ar jauniem atklājumiem un materiāliem par viduslaiku Bohēmijas pilīm, bet arī publicē plašu literatūras apskatu, kas sniedz vērtīgu informāciju par kasteloloģijas attīstību Eiropā.

Ieva Ose

Pētījumi par Vidzemes un Zemgales pilīm / Sast. Ieva Ose. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2009. – 439 lpp.: il. (Latvijas viduslaiku pilis, VI)

Sestais sējums sērijā “Latvijas viduslaiku pilis” iznāk pēc nepilnu piecu gadu pārtraukuma, kura laikā apkopoti arheologu, arhitektu un vēsturnieku pētījumi par mūsu valsts senajām nocietinātajām celtnēm, sevišķi Vidzemē un Zemgalē. Rakstu krājuma ievadraksts veltīts Latvijas viduslaiku piļu pārbūvēm pēc uguns šaujamo ieroču ieviešanās, precizējot to datējumu ar laiku no 15. gs. vidus līdz 16. gs. vidum.

Pirmajā nodaļā apkopoti pētījumi par Bauskas pili. Arheologs Andris Caune, izmantojot 1976.–1977. gadā veikto arheoloģisko izrakumu materiālus, izstrādājis hercogu rezidences pagalmā bijušo ārējo kāpņu 16. gs. beigu un 17. gs. izskata pamatotas gra-